

XXIX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

9. svibnja 2024.

prvi (I.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

U zadatcima 1. – 22. odgovore napiši na crte.

1. Napiši pisanim slovima dijelove rečenica iz zagrada tako da budu u skladu s pravopisnim pravilima o velikome i malome početnom slovu.

Prije točno 500 godina preminuo je Marko Marulić, _____
_____ (OTAC HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI), nacionalni klasik i
_____ (HUMANIST EUROPSKOGA
FORMATA). U povodu ove značajne obljetnice 2024. godina proglašena je
_____ (GODINOM MARKA MARULIĆA).
Neka od Marulićevih djela čuva _____
_____ (NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU),
koja je prethodno 2020. godine, u povodu predsjedanja Republike Hrvatske
_____ (VIJEĆEM EUROPSKE UNIJE), uz
podršku _____ (MINISTARSTVA
KULTURE I MEDIJA RH) pripremila izložbu o ovome važnom Splitsaninu.

6	

2. Ispiši iz sljedećih rečenica riječi s točnim oblikom dvoglasnika ie. U svakoj rečenici samo je jedna riječ u paru točna.

Prijatelji su zamijenili/zamjenili mjesta.

Obavijestili/obavjestili su ih prekasno.

Dodijela/Dodjela nagrada bila je svečana.

Premiještali/Premještali su namještaj.

4	

10	

3. Ispiši iz sljedećih rečenica riječi s točnim oblikom pridjeva. U svakoj rečenici samo je jedna riječ u paru točna.

U Ozlju obilježavaju sjećanje na zrinsko-frankopansku/zrinskofrankopansku urotu. (Zrinski i Frankopan)

Proučavali su slavonsko-brodski/slavonskobrodski govor. (Slavonski Brod)

Pišem znanstveno-istraživački/znanstvenoistraživački rad. (znanstveno istraživanje)

Hrvatski dužobalni/dužoobalni pojas vrlo je kamenit. (duž obale)

_____, _____,
_____, _____

4	

4. Osmisli i napiši po jednu pravopisno i gramatički točnu rečenicu u kojoj ćeš točno napisati zarez prema zadanim pravilima.

a) prema načelu vokativnosti

_____

b) prema načelu inverzije u zavisnosloženoj rečenici

_____

c) uz isključni veznik / isključni konektor

_____

d) uz veznik *te*

_____

e) uz apoziciju

_____

5	

9	

5. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Eto, nije Marulić jedini koji će obilježiti 2024. godinu. Istovremeno se prisjećamo i Antuna Gustava Matoša povodom 110. godišnjice njegove smrti.

eto – _____

jedini – _____

istovremeno – _____

povodom – _____

4	

6. Ispiši šest riječi u vokativu koje se nalaze u sljedećim rečenicama.

Što je to? Gdje ste, zaboga, Izabelo, drago dijete? Kako ste smjeli izaći iz kuće ovako sama i nikome ne reći? Bijedno moje dijete! Baš čitamo u novinama o vampiru Vacheru i o ubijenim nesrećnicama.

Antun Gustav Matoš, *Cvijet sa raskršća*

_____, _____, _____,

_____, _____, _____

6	

7. Dopuni instrumentale prijedlogom s(a) tamo gdje je potrebno. Tamo gdje nije, stavi znak /.

Volio je duge šetnje _____ bakinim psićem.

Kupovao je samo tortu _____ čokoladom.

Ali, _____ vlakom je vrlo ugodno putovati.

Misli _____ svojom glavom.

4	

14	

8. Ispiši pet zamjenica iz sljedećega teksta i odredi im padež. Zanemari povratnu zamjenicu se uz povratni glagol.

Ali valjano on ni pravedno vladao nije.

Stoga se Samuel, prorok, zajedljivim okomi riječ'ma

Na nj, te razmišljajući o djelima nemilim Bogu

Njegovim, reče mu ovo: (...)

Marko Marulić, *Davidijada*

zamjenica

padež

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

5	

9. Nadopuni rečenice gramatički točnim oblicima pridjeva.

Slične pohvale na račun _____ (Marulićev) svetačkog života donosi i Franjo Giuliani. U poslanici čitateljima ovoga _____ (ugledan) nakladnika iz Venecije može se pročitati kako je Marulić prezreo bogatstvo i čast te se odrekao niskih želja svojstvenih _____ (običan) smrtniku.

Prema www.matica.hr

3	

8	

10. Odredi glagolski oblik, lice i broj podcrtanim glagolima.

Probudim se. Nema sumnje, netko mi nad glavom. (...) I tako ležah presenećen, u neizvjesnosti srećnoj i mučnoj. Kinjila me muha da me probijaše nesnosan znoj, ali ne imadoh srca mahnuti na nju rukom.

prema Antun Gustav Matoš, *Cvijet sa raskršća*

probudim se _____

nema _____

ležah _____

kinjila _____

probijaše _____

(ne) imadoh _____

6	

11. Preoblikuj sljedeće rečenice tako da relativno uporabljeno glagolsko vrijeme zamijeniš onim apsolutno upotrebljenim.

Ako nam se sad ne pruži pomoć, propadosmo.

_____

Tog ljeta odlazili bismo rano na plažu, a do podneva već smo bili na ručku.

_____

2	

8	

12. Ispiši tri priložne oznake vremena koje se nalaze u sljedećim rečenicama.

U Ženevi nađe sobicu i odmah se treći dan namjeri u kavani na nekog austrijskog bankira kojemu pade u oči čitajući Hanslickov feljton u N. S. Presi i kojemu počne svirati večeras.

prema Antun Gustav Matoš, *Camao*

3	

13. Nadopuni rečenice svojim izborom riječi zadanim priložnim oznakama.

a) priložna oznaka mjesta koja odgovara na pitanje kamo

Svi su se uputili _____ .

b) priložna oznaka mjesta koja odgovara na pitanje kuda

Svi su se uputili _____ .

c) priložna oznaka načina

Svi su se uputili _____ .

3	

6	

14. Ispiši pet predikata iz sljedećega teksta i za svaki odredi je li glagolski ili imenski.

Sudbina već Halleyjevim répom

Prijeti padom prokletog kometa;

Zabavljen će slaninom i rěpōm

Purgar gledat tragediju svijeta.

Skeptičnom bih mogo smrću lijepom

Stići tamo, gdje je svima meta:

Tamo – kamo tapa stazom slijepom

Uzdah crva s tužaljkom planeta.

Antun Gustav Matoš, *Kometi*

predikat

---

vrsta predikata

5	

5	

15. Nadopuni rečenice gramatički točnim oblicima glagola u skladu sa subjektno-predikatnom sročnošću.

Marulićevi roditelji bili su Nikola i Dobrica, rođena Obirć (Alberti). Oboje _____ (biti, *perfekt*) plemićkoga podrijetla.

Većina plemića s toga prostora u Marulićevo vrijeme školovala se u Splitu, a potom _____ (odlaziti, *perfekt*) na studij u Italiju.

EU _____ (prepoznati, *perfekt*) važnost Marka Marulića za hrvatsku književnost te iz svojih fondova financira projekte povezane s njegovim likom i djelom.

3	

16. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a) U tekstu su tri imenska upravljanja. Ispiši ih.

b) Samo se jedno od tih triju imenskih upravljanja može preoblikovati u logičnu i istoznačnu sročnost. Prepoznaš ga i napiše u sročnom obliku.

Prije nekoliko dana potpuno nenajavljeno stigao je predstavnik dvora. Ugladenih crta lica, bez naznake ikakve emocije, počeo je čitati proglas.

a) imenska upravljanja:

_____, _____, _____

b) preoblikovana sročna sintagma:

_____

4	

7	

17. Upari zadane primjere i vrste sintagme tako da upišeš slovo sintagme uz vrstu.

A – vjerovati uvijek, B – učenica Ivana, C – udarala je čekićem,

D – poštujem te, E – književnost realizma

odredbena/atributna sintagma nastala sročnošću: _____

odredbena/atributna sintagma nastala upravljanjem: _____

dopunska/objektna sintagma nastala upravljanjem: _____

okolnosna/adverbijalna sintagma nastala upravljanjem: _____

okolnosna/adverbijalna sintagma nastala pridruživanjem: _____

5	

18. Podcrtanoj riječi u sljedećoj rečenici ispiši jedan sinonim i jedan antonim.

Marulićevo je najprevođenije djelo u svijetu zbirka poučnih priča i anegdota *Upute za čestit život po primjerima svetaca.*

sinonim: _____

antonim: _____

2	

19. Napiši osnovno i preneseno značenje riječi *maglovit*.

osnovno značenje: _____

preneseno značenje: _____

2	

9	

**20. Nalaze li se u sljedećim primjerima pravi homonimi, homofoni ili homografi?
Upari primjere i slova.**

A – homofoni, B – homografi, C – pravi homonimi

Višnja je procvjetala baš na dan kad je Višnja proslavila svoj rođendan. _____

Nakon odvezivanja čvorova zaplovili su morem brzinom od 25 čvorova. _____

Pečenje je posebno ukusno kad se pravi u glinenoj posudi za pečenje. _____

3	

21. Nadopuni rečenicu.

Pripadnici hrvatske nacionalne manjine koji žive u austrijskoj pokrajini Burgenland zovu se _____ .

1	

22. Gradsko dramsko kazalište Gavella u Zagrebu obnavljalo se poslije potresa dvije godine. Sad je ponovno otvoreno i na pročelju je napisano: *Opet drama u Gavelli*. Objasni duhovitost napisa služeći se znanjima o značenju riječi.

2	

6	

U zadatcima 23. – 33. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

23. Koja je sintagma točno napisana?

- a) šezdeset jedan član
- b) sedam minutna stanka
- c) pet sedamdeset osmina (5/78)
- d) četvrti puta

1	

24. U kojoj je rečenici točno napisana točka?

- a) Upisala si se u IV razred?
- b) Prof Kovačić dolazi?
- c) Nije godina 1925, ali slušajmo džez!
- d) Je li sastanak 25.?

1	

25. Koliko je riječi u genitivu u sljedećoj rečenici?

Ako ti se zvijezda na površini mora čini stvarnijom od onih na nebu, ako ti planktoni pod površinom daju toplije svjetlo od onog po ulicama grada, zaroni.

- a) jedna
- b) dvije
- c) tri
- d) četiri

1	
3	

26. Koliko je sročnih sintagmi u priloženoj rečenici?

Matošev prilog pristupima književnim tekstovima smatraju pojmom artizma.

- a) jedna
- b) dvije
- c) tri
- d) četiri

1	

27. U kojoj su rečenici točno podcrtani subjekti ili subjekt?

- a) Obitelj Belier čine otac, majka, sin i kći.
- b) Svi su gluhi osim kćeri Paule.
- c) Ona je njihov 'glas' i otac se pouzdaje u nju.
- d) Učitelj glazbe otkrije da Paula ima čaroban glas.

1	

28. U kojoj je rečenici izravni/bliži objekt?

- a) Matoševe se pjesme odlikuju smislom za sklad boje i riječi.
- b) U njegovim esejima kritički se sudovi oslanjaju na estetička mjerila.
- c) Matoš je za života postao legendarna ličnost hrvatske moderne.
- d) Zanimljivo je da je Matoš započeo studij veterine u Beču.

1	

3	

29. Koji element pripada pravopisnoj normi?

- a) izgovor glasova
- b) pisanje glasova
- c) mjesto naglasaka u riječi
- d) pravila o redu riječi

1	

30. Koja tvrdnja o hrvatskim narječjima nije točna?

- a) Skupine različitih dijalekata čine narječje.
- b) Od većih gradova čakavsko narječje govori se u Splitu.
- c) Kajkavsko narječje obuhvaća i dijelove Gorskoga kotara.
- d) Štokavsko narječje prostire se i na većini kvarnerskih otoka.

1	

31. Koja je riječ sinonim riječi *iščeznuti* u rečenici *Nedvojbeno je da su osjećaji iščeznuli.*?

- a) roditi se
- b) pojaviti se
- c) nestati
- d) skrivati

1	

3	

32. Kojom je riječju Antun Gustav Matoš nadopunio stihove kako bi postigao oksimoron?

O, ti si uzdah, suza, arija,
Sutonâ pustih Zdrava Marija,
Ti si Helena, Psiha, Venera,
Lasta i bršljan moga pendžera,
Gdje gledam rujne ruže mladosti,
Kad dišu pelin tužnih _____ .

Antun Gustav Matoš, *Jednoj i jedinoj*

- a) blagosti
- b) gadosti
- c) radosti
- d) slabosti

1	

33. Što je u priloženoj leksikografskoj jedinici terminološka odrednica?

dalekozor *im. m.* ⟨G dalekòzora, I dalekòzorom; *mn.* N dalekòzori, G dalekòzōrā⟩
tehn. optička naprava koja povećava sliku udaljenoga predmeta [kazališni ~; vojni ~];
sin. (dvogled)

- a) **dalekozor**
- b) *im. m.*
- c) *tehn.*
- d) (dvogled)

1	

2	

Pozorno pročitaj zadani tekst i riješi zadatke 34. – 40.

U petome stoljeću prije Krista u Ateni je bilo mnogo knjiga, pa se počela razvijati i trgovina knjigama. Međutim, privatno čitanje postalo je običajem stoljeće kasnije, u vrijeme Aristotela – jednoga od prvih čitatelja koji je skupio važnu zbirku rukopisa za vlastitu uporabu. Ljudi su tada razgovorom učili i prenosili znanje. Filozof Sokrat pripada nizu vještih govornika među kojima je i sâm Isus Krist, koji je samo jednom napisao nekoliko riječi na pijesku, a onda ih izbrisao. Za mislioca Sokrata knjige su bile od pomoći pamćenju i znanju, ali pravi su mudraci mogli bez njih. Zato je Sokrat ispričao ovu priču jednom svom učeniku.

Jednom davno egipatski bog Thoth, izumitelj kocke, šaha, brojeva, geometrije, astronomije i pisanja, posjetio je egipatskoga kralja i ponudio mu te izume da ih prenese na svoj narod. Kralj je raspravljao o prednostima i manama svakoga od tih darova, dok Thoth nije došao do umijeća pisanja. „To je“, rekao je Thoth, „grana znanja koja će poboljšati njihovo pamćenje. Moje otkriće daje recept i za pamćenje i za mudrost.“

Ali kralj nije bio impresioniran. „Ako to ljudi nauče“, rekao je bogu, „ono će utisnuti zaborav u njihove duše. Prestat će vježbati pamćenje jer će se oslanjati na ono što je napisano, prisjećajući se ne više iz samih sebe, već s pomoću vanjskih oznaka. Ono što si ti otkrio nije recept za pamćenje, već je tek sredstvo za podsjećanje. Ti svojim učenicima ne nudiš pravu mudrost, već samo njezin privid. Govoreći im o mnogim stvarima, a da ih ništa ne naučiš, ulit ćeš im privid da mnogo znaju. A većina od njih neće znati ništa. Kao ljudi ispunjeni ne mudrošću, već umišljenom mudrošću, bit će teret svojim sunarodnjacima.“

prema Alberto Manguel, *Povijest čitanja*

34. O čemu govori priloženi ulomak?

- a) o svrhovitosti čitanja i pisanja
- b) o ljudima koji umišljaju da su mudri
- c) o egipatskoj legendi o bogu Thothu
- d) o odnosu između Sokrata i njegova učenika

1	

35. Što je Sokrat mislio o knjigama?

- a) Knjige potiču čovjeka da temeljito razmišlja o sebi i svijetu oko sebe.
- b) Knjige su pomoć znanju, ali pravu mudrost pročitano daje čitatelj.
- c) Čitanjem čovjek upoznaje svoju prošlost i obogaćuje svoju sadašnjost.
- d) Čitanjem čovjek povećava znanje tako što se oslanja na znanje drugih.

1	

36. Kojim izumom kralj nije bio impresioniran?

- a) astronomijom
- b) geometrijom
- c) pismom
- d) šahom

1	

3	

37. Koga kralj smatra društvenim teretom?

- a) neznalice
- b) mudrace
- c) filozofe
- d) čitatelje

1	

38. Koji je Atenjanin među prvima imao vlastitu knjižnicu?

_____

1	

39. U kojemu je stoljeću skupljena prva privatna knjižnica u Ateni?

_____

1	

40. Ispiši iz teksta jednu od sintagma kojom kralj definira pismo.

_____

1	

4	